

...vsek dan ...
...dally except Sundays and
Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in upravljalni prostori:
2697 S. Lawrence Ave.
Office of Publication:
2697 South Lawrence Ave.
Telephone, Rockwell 4904

TO—YEAR XXIV. Cena lista je \$6.00. Entered as second-class matter January 25, 1910, at the post-office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3, 1879. Chicago, Ill., torek, 8. septembra (September 8), 1931. Subscription \$6.00 Yearly. STEV.—NUMBER 209

ONEC GENERAL-NE STAVKE V BARCELONI

...med policijo in stav-
...je bilo več kot dvajset
...ubitih in veliko število
...ranjenih. Delavski nemiri v
...španskih mestih

Madrid, 5. sept. — Tri osebe
...bile ubite v bitki med stav-
...policijo in vojaštvom v
...pet drugih pa je bilo
...ranjenih. Tako se glasi poro-
...ki so se zabarikadirali v
...nem stanu svoje unije in
...ljali napade policije. Šest ur,
...eno pa so se morali umak-
...premoči.

Barcelona, 5. sept. — Gene-
...stavka, ki je bila razgla-
...pred dvema dnevoma, je
...sinoči odpoklicana, toda
...acija je še vedno resna. V
...asu je bilo najmanj dvaj-
...ljudi ubitih in veliko število
...ranjenih. Stavkarjem so se
...družile tudi ženske v bitki a
...ejejo in vojaštvom.

...indikalisti so odpoklicali
...ko, so uvideli, da niso
...policijski in vojaški sili, ki
...jo poslaše avtoritete proti
...rkarjem. Sinoči je bilo me-
...močno zastraženo in po uli-
...so patrolirali policaji in vo-
...da, da preprečijo morebitne iz-
...he.

...dogaj jutraj so stavkarji
...allili na uradne poslopja, na
...to, na mestno hišo in druga
...opja. Večje število oseb je
...pri teh navalih ubitih in ra-
...nih.

...arragona, Španija, 5. sept. —
...stavkarji delavci so večerj
...stavkali in potem obiskali to-
...ne v mestu in igrirali delav-
...naj se jim pridružijo. Go-
...ner province je potem obja-
...poziv na delavce in jih urgi-
...naj ne poslušajo agitator-
...i.

...ordoba, Španija, 5. sept. —
...oseba je bila ubita, štiri dru-
...pa ranjene v bitki med civil-
...gardo in stavkajočimi polje-
...skimi delavci v bližnji vasi

Simistično poročilo o zaposlenosti

...ni biro pravi, da je brezpo-
...selnih vedno več

Washington, — (FP) — Da se
...čas ne oziroma izza oga,
...razvidno iz mesečnega poro-
...zveznega zaposlovalnega biro-
...za julij. Izmed vseh do se-
...izdanih poročil tega biroja
...omenjeno najbolj črno.

...iz vseh krajev dežele je biro
...šel poročila o povečani brez-
...selnosti v juliju. Najbolj op-
...steno poročilo je prišlo iz
...ave Connecticut, kjer je bilo
...polov delavcev v vseh strokah
...industrij skozi ves mesec.

...stavkarji poročilo pa pokazu-
...večjo brezposelnosti tudi v tej
...avi.

...Ton poročil iz vseh mest in
...ustrij širom dežele je isti in
...poveduje o poslabšani situa-
...Ista pesem od Atlantika
...Pacifika, od Mehškega zali-
...do Kanade. V nekaterih in-
...strijah, n. pr. v oblačilni, je
...pisati padec zaposlenosti se-
...makim okolčinam, na splošno
...pa opaziti nove redukcije de-
...veev in znižanje obratov na ne-
...dni v tednu.

Sodni proces proti rudarjem

Privatna justica odprla sodni-
...ska vrata. — Konfliktne izpo-
...vede priči. — Morilci Filipovi-
...cha oproščeni

Washington, Pa. — (FP) —
...Drugi dan procesa proti rudar-
...jem radi izgredev med dvema
...frakcijama v Canonsburgu je bi-
...la procedura nekoliko omiljena
...in je imelo tudi občinstvo do-
...stop v sodno dvorano okrajnega
...sodišča. Prvi dan je bila ta pra-
...vica zanikana.

Predsedki sodišča proti obto-
...žencem in njih pričam pa niso iz-
...ginili in so bili razvidni že v dej-
...stvu, da so bile državne priče
...prisotne v dvorani tudi tekom
...zasliševanja obrambnih priči,
...medtem ko slednjim ni bilo do-
...voljeno biti v dvorani tekom za-
...sliševanja prvih.

Kljub temu pa priče obtožen-
...cev niso prišle v protislovja kot
...n. pr. državne priče. Fagan, dis-
...triktni predsednik stare unije, ki
...je dobil v izgrediv opeko v gla-
...vo, je zanikal, da bi bil dal na-
...vodila svojim ljudem za napad
...na pripadnike National Miners
...unije. Obratno jih je podčul, da
...se morajo obnašati gentleman-
...sko in se zavedati, da so v zgle-
...dni državljani, ki spoštujejo mir
...in zakon.

Po izpovedi neke državne pri-
...če je Thomas Boich, član UM-
...WA, vrzel opeko v Fagana. Dru-
...ga priča, William Martin, pa je
...trdila, da je opeko vrzel Mike
...Turk, kateri je krivdo tudi pri-
...znal in je osumljen vohunstva.
...Martin je tudi rekel, da je dal
...povelje za razbitje ahoda Leo
...Thompson, 19-letni organizator
...komunistične Trade Union Unity
...lige.

Mary Bonafsky, obrambna pri-
...ča, pa je izpovedala, da je ne-
...mire povzročil posredno neki čr-
...nec iz Faganove skupine, ko je
...stopil na govorniški oder in pri-
...šel groziti a samokresom, direk-
...no pa James Malone, sin urad-
...nika UMW, ko je vrzel mizo pro-
...ti zborovalcem.

Porota je spoznala za krive 11
...obtožencev, ki so obsojeni v za-
...por radi "zarote, protipostavne-
...ga shajanja in nemirov." Obram-
...ba bo vzela priziv proti kazni.
...Istočasno so bili oproščeni tri-
...je deputitji, ki so v Arnold Cityju
...ustrelili Mike Filipoviča na pragu
...njegove trgovine. Po umoru so
...bili aretirani in izpuščeni pod
...varščino \$10,000 vsak. Na sodi-
...šču so pa bili oproščeni na podla-
...ži koronerjeve porote, ki je za-
...ključila, da je Filipovič "umrl ra-
...di strelav, ki jih je oddala nezna-
...na oseba ali osebe." Mellonova
...justica v polnem cvetju!

PROPAGANDA ZA PONOVO IZVO- LITEV HOOVERJA

Ženakim klubom so bili razpo-
...slani agitatorični pamfleti. —
...Hooverja primerjajo z Wash-
...ngtonom

Washington, — (FP) — Pred-
...sednica Splošne federacije že-
...nskih klubov, Mrs. Sipple, je po-
...vzročila v tej reakcionarni orga-
...nizaciji majhno revolucijo, ko je
...razposlala na vse klube pamflet
...za ceremonijalno proslavo Wash-
...ngtonove dvestoletnice. Sto-
...procentneži bodo praznovali to
...slavje prihodnje leto, od 22. fe-
...bruarja do novembra — tekom
...predsedniške kampanje.

V brošuri primerjajo Hooverja
...z Washingtonom, "katerih
...ideali so enaki." Njen namen je
...stimulirati agitacijo za ponovno
...izvolitev Hooverja, katerega sli-
...ka je poleg slike Washingtona,
...in vsebuje banalna navodila, "ki
...se naj rabijo pri proslavah uva-
...janja novih državljanov" v živ-
...ljenje te velike plutokratske
...republike.

GREEN POZIVA NA BOJ PROTI REDUKCIJAM

Federacija obljubila pomoč vsem
...delavcem, ki se upro znižanju
...plač

Washington, — (FP) — William
...Green, predsednik Ameriške dela-
...vске federacije, je obljubil
...podporo svoje organizacije vsem
...delavcem, ki se uprejo redukcij-
...jam plač. To je storil v članku,
...v katerem odgovarja B. C. For-
...besu, izdajatelju "Forbes Ma-
...gazina," ki pravi, da je federaci-
...ja prišla popuščati v svojem
...protivrtstvu proti znižavanju
...plač.

Green pravi, da si nekateri fi-
...nančni in bančni interesi priza-
...devajo forsirati nove in večje
...redukcije kot so bile izvedene
...doslej. "Ako bi ti interesi mogli
...doutneti čustva in mišljenja
...ljudstva, katera so povzročila
...redukcije v nekaterih industri-
...jah, bi takoj prenehali s svojo
...zločesto propagando za znižanje
...plač.

"Tudi sem trdno prepričan,
...da so redukcije podaljšale dobo
...te velike brezposelnosti, katero
...občuti sleherni mesto in vašica
...štom dežele. Prizadevanje za
...doslej novih redukcij bo le po-
...slabšalo situacijo in povečalo
...trpljenje prihodnje zimo. Pod-
...jetniki ne morejo napraviti več-
...je zmote kot če forsirajo reduk-
...cije plač. Taka akcija bi pome-
...nila novo fatalno zmoto, kate-
...rih je bilo že toliko tekom depre-
...sije."

Plediranje pri podjetnikih in
...bankirjih proti znižavanju plač
...ni in ne bo doseglo nikakršnega
...rezultata. To pokazuje tudi
...uspeh federacije, ki v izjavah
...skozi vso depresijo pobija zni-
...žavanje plač, kljub temu pa gre
...deflacija med nemoteno svojo
...pot. Največ so jo bili deležni de-
...lavci v neorganiziranih indu-
...strijah, kjer ni strokovnih orga-
...nizacij, da bi se postavile po ro-
...bu — edini argument, ki ga delo-
...dalci in bankirji upošteva.

Federacija je tudi mrtva gle-
...de vprašanja in potrebe, da se
...zanese strokovna organizacija v
...ogromne tovarne in rudnike, ka-
...tere kontrolirajo trusti. Z ob-
...sežno propagando in dobro izde-
...lanimi načrti za organiziranje
...delavcev v težkih industrijah bi
...bila federacija veliko bolj uspeš-
...na v boju proti redukcijam kot
...pa je sedaj. Kapitalisti se ne
...zmenijo za prazne besede in gole
...izjave, pa naj iste vsebujejo

Nova nasilja proti rudarjem

Serifski deputitj ubili enega rudar-
...ja in ranili dva druga

Harian, Ky. — (FP) — Lee Flee-
...ner, serifski deputitj, je obtožen,
...da je ustrelil rudarja Joe Moo-
...re-a in ranil Jeff in Julius Bal-
...dwin. Fleeener je pod kavčijo
...\$10,000. Julius Baldwin je bil
...odpeljan v bolnišnico in bo naj-
...brž podlegel rani.

Fleeener ne mara govoriti s čas-
...opisnimi poročevalci. Šerif
...okraja Harlan Blair je rekel po-
...ročevalcem, da je Fleeener poteg-
...nil revolver in pričel streljati,
...ko so se omenjeni rudarji prika-
...zali pri vходу paviljona, ki slu-
...ži za urad pomožne rudarske ak-
...cije. Pravi, da so rudarji prvi
...pričeli streljati, ko se je Flee-
...nerjev avtomobil ustavil pred
...paviljonom. Dalje pravi, da je
...pred par dnevi odredil prelika-
...vo in da so deputitji našli brojce,
...katerega so rudarji skrili v po-
...slopju.

Jeff Baldwin, ki ga je krogla
...zadel v hrbet, je povedal dru-
...gačno storijo poročevalcu Fede-
...raliziranega tiska. Dejal je, da
...so Moore, on in njegov brat se-
...deli pri vratih, ko je mimo pri-
...vozil Fleeener s dvema drugima
...deputitjema in se ustavil pred
...paviljonom. Ker je bila že to-
...ma, so obrnili luči proti vratom
...in ukazali rudarjem, naj dvigne-
...je roke. Predno so to mogli sto-
...riti, so že pričeli padati strelji.
...Moore je takoj padel na tla in ko
...je ležal na tleh, je Fleeener oddal
...nanj še štiri krogle, nakar so se
...odpeljali. Moore je bil mrtev,
...njega in brata pa so sosedje, ki
...so prišli na lice mesta, ko so si-
...šali strele, odpeljali v bolnišnico.

NOV LETALSKI REKORD

J. Doolittle preletel Združene dr-
...žave v enajstih urah in 15 mi-
...nutah

St. Louis, Mo., 5. sept. — Jim-
...my Doolittle je sinoči došel na
...svoj dom v St. Louis potem, ko
...je napravil nov rekord brzine v
...poletu čez Združene države.
...Razdaljo 2,876 milj med Bur-
...bankom, Cal. in Newarkom N.
...J., je preletel v enajstih urah
...in 15 minutah in tako posekal
...rekorde, ki sta jih napravila
...Lindbergh in Hawks. Doolittle
...je letel s povprečno brzino 233
...milj na uro.

Za svoj rekordni polet je Doo-
...littie prejel nagrado 10,000.
...največje resnice in zdrave smer-
...nice. Podprti morajo biti z de-
...janji, katerih pa federacija ni
...pokazala niti v sedanjih krizi.

VOJAKI SE PRI- DRUŽILI CHILEJSKIM REBELOM

Vlada dolži komuniste, da so na-
...hujskali moštvo bojne morna-
...rice na upor. Priprave za str-
...moglavljenje režima. Bivši po-
...slnik v Washingtonu areti-
...ran

Santiago, Chile, 5. sept. — Izja-
...lovljenje poskusa — glede ratifi-
...kacije pogojev, s katerimi je
...hotela vlada končati revolto mo-
...štva na bojnih ladjah v prista-
...nišču Coquimbo, in generalna
...stavka, ki je bila razglašena v
...Vlparaisu, ustvarja resno si-
...tuacijo za chilejsko vlado.

Stavka v Valparaisu je usta-
...vila obratovanje cestne železni-
...ce in ves promet je paraliziran.
...Dva regimenta vojaštva sta se
...včeraj pridružila rebelom. Vla-
...da dolži komuniste odgovornos-
...ti za naraščajočo revolto.

Včeraj je vlada naznanila, da
...je prestregla telegram, katere-
...ga so poslali komunisti moštvu
...bojnih ladij, v katerem ga urgi-
...rajo, naj ne podpisajo premir-
...ja, dokler komunistične organi-
...zacije ne zavzamejo kontrole in
...strmoglavijo vlado. Uradniki
...trdijo, da je to dokaz, da so ko-
...munisti odgovorni za delavске
...nemire v raznih mestih in re-
...volto med mornarji.

Rebell so tudi ukinili želez-
...niški promet med Valparaisom
...in Santiagom, toda vlada je na-
...znanila, da ga bo danes obno-
...vila.

Washington, D. C., 5. sept. —
...Semkaj je došlo poročilo, da
...je vlada aretirala Carlos G. Da-
...villa, bivšega chilejskega posla-
...nika v Washingtonu, in ga od-
...vedla v vojaško trdnjavo v San-
...tiagu. Davilla je obtožen, da
...je vodil gibanje, da bivši dik-
...tator general Ibanez spet pro-
...vzame krmilo vlade.

Davilla se je povrnil domov
...pred par meseci in je potem
...prevzel uredništvo lista "La
...Nacion", ki je postal glasilo
...vladne opozicije.

Otrok umri za lakoto

Columbia City, Ind., 5. sept. —
...Zdravnik, ki je preiskal vzrok
...smrti Robert Lee Johnsona, tri-
...najst mesecev starega sinčka
...James A. Johnsona, je ugotovil,
...da je otrok umrl valed pomanj-
...kanja hrane. Dalje je ugotovil,
...da je Johnsonova družina, ki šte-
...je pet oseb, povzila samo en
...hleb kruha v zadnjih desetih
...dneh.

Oljnaki v Texasu spet odprti

Governor odpoklical obsedno sta-
...nje, ki ga je razglasil pred par
...tedni

Kilgore, Tex., 5. sept. — Olj-
...naki v vzhodnem delu države,
...kateri so bili zatvorjeni od 17.
...avgusta, bodo danes spet pričeli
...operirati, ker je governor odpo-
...klical obsedno stanje, ki ga je
...razglasil s namenom, da prepre-
...či nadprodukcijo in stabilizira
...cene. Oljno polje v tem delu
...države je eno najbogatejših na
...svetu.

Krog 1,800 oljnakov bo po-
...novno začelo obratovati, toda
...produkcijo bo kontrolirala po-
...sebna državna komisija, ki jo
...je imenoval governor Sterling.
...Ko je governor ustavil obrato-
...vanje oljnakov, je bila cena za
...sod surovega petroleja 5 cen-
...tov. Silna situacija je prevla-
...dovala v Oklahomi in Kansasu,
...kjer sta bila governorja teh dr-
...žav tudi prisiljena ustaviti o-
...bratovanje oljnakov s militari-
...stično silo. Cena za sod olja se
...je sedaj dvignila na 68 centov.

Nekateri operatorji menijo,
...da bo s obnovitvijo obratovanja
...oljnakov spet padla cena, čeprav
...bo dnevna produkcija omejena
...na 400,000 sodov. Dnevna pro-
...dukcija pred zatvoritvijo oljna-
...kov je znašala od 750,000 do
...1,400,000 sodov.

Rooseveltove načrti za po- biljanje bodo pomanjkljivi

Thomas in Waldman predložila
...governorju socialistični načrti
...za reševanje krize

New York, — (FP) — Na črt
...glede izdaje državnih bonдов v
...vso \$20,000,000, ki naj bi se
...porabili za pobijanje bede in
...brezposelnosti, katerega je pred-
...ložil governor Roosevelt, je sil-
...no pomanjkljiv, pravita Norman
...Thomas, član socialističnega ko-
...miteta za javne zadeve, in Louis
...Waldman, načelnik državne
...organizacije socialistične stranke,
...v pismu, katerega sta poslala go-
...vernerju. Sugestirala sta Roose-
...veltu, naj se zavzame za sociali-
...stični program pri reševanju
...krize.

"Le velike apropiacije, ki naj
...bi se porabile za gradnjo delav-
...skih stanovanj bi lahko služile
...kot sredstvo za ublažitev brez-
...poselnosti in ustvaritev nepre-
...cenljivega bogastva za ameriško
...ljudstvo," je rečeno v pismu.
..."Domneva se, da bo število brez-
...poselnih v državi New York na-
...raslo prihodnje zimo na milijon.
..."Država bi morala takoj spre-
...jeti načrti za zavarovanje proti
...brezposelnosti. Uveljaviti bi se
...moral tudi petdnevnik v privat-
...nih industrijah kakor tudi za
...državne uslužbenke. To bi dalo
...priliko do dela večjemu številu
...delavcev."

Silna pisma sta Waldman in
...Thomas poslala političnim vodi-
...teljem v državnem kapitolu.

Petnajst ubitih v avtomobilskih kolizijah

Chicago, 8. sept. — V zadnjih
...dveh dneh je bilo petnajst ljudi
...ubitih in večje število ranjenih
...v avtomobilskih kolizijah v Chi-
...cagu in okolic. Ker je prevla-
...dovalo lepo vreme čez praznike,
...so bile ceste napolnjene z avto-
...mobili in to je eden od vzro-
...kov za številne nesreče.

Ameriška letalca na poti s Ja- ponske proti Ameriki

Tokio, 8. sept. — Dom Moyie
...in C. A. Allen, ameriška letalca,
...sta včeraj zvečer odletela s tu-
...kajnjega letališča proti Seattlu,
...Wash. Njuna pot drži čez Pa-
...cifik in je zelo nevarna za zrač-
...ne polete.

Kdor ima avto in psa, ne dobi podpore

Chicago, — Osebe, ki imajo
...pse ali avtomobile, ne bodo do-
...bile podpore, akoprav jo potre-
...bujejo. Tako so odločile avtorite-
...tete v Cedar Creek, Ind.

PRANJE UNAZA- NEGA PERILA V WASHINGTONU

Verska kampanja proti Al Smi-
...thu bila financirana po republi-
...kancih. — Za aroganco škofa
...Cannona se skriva Hoover

Washington, D. C. — (FP) —
...Cim globlje posega Nyejev se-
...natni odsek v kampanjske pri-
...spevke obeh strank, tembol smr-
...ljivo blato odkriva. Zadnje za-
...slušanje o krizaraki kampanji me-
...todističnega demokratkega ško-
...fa Cannona proti katoliškemu
...demokratu Al Smithu, ki se je
...vrlo te dni v Washingtonu, je
...toliko razgalilo smrtilivo jama,
...da je postalo vsem časnikaškim
...poročevalcem jasno, da se za
...škofovo aroganco skriva nekdo
...drug. In ta drugi je bojazen in
...kruti, da se prepreči odkritje
...Hooverjeve posredne ali nepo-
...redne zveze v sadnji predsedni-
...ški kampanji a Cannonom.

Škof Cannon je tarča senatne
...preiskave še nad eno leto. Na
...zaščitniku pred Nyejevim odes-
...kom je bil lanako simo izredno
...izivalen in tudi ni hotel od-
...govarjati na stavljena vprašanja,
...kje je dobil denar za svojo anti-
...Smithovo kampanjo l. 1928. Za-
...grozili so mu, da bo postavljen
...pred sodišče radi šajljenja sena-
...ta, kar se pa ni zgodilo radi te-
...ga, ker so v afero zapletene vo-
...diline osebe republikanske stran-
...ke, kakor tudi demokratje s ju-
...ga.

Zadnje zašlišanje je pokasalo,
...da so v Cannonov fond prispe-
...vali večje vsote vodilni republi-
...kanci. Claudius Huston, katere-
...ga je Hoover po izvolitvi imeno-
...val predsednikom stranke, je
...prispeval \$6000, senator Freli-
...huyesen \$10,000, E. C. Jameson,
...prominenten republikanski mo-
...ker suhač iz New Yorka, mu je
...obljubil \$50,000. Teh prispevkov
...ni prijavil ne Cannon in ne pri-
...spevatelji.

Nyejev odsek do sedaj še ni
...mogel ugotoviti vseh prispeva-
...teljev škofovega fonda, ker se je
...Cannon kratkomalo upri dati in-
...formacije. Ugotovil je poleg ra-
...znih akem in nekaterih prispeva-
...teljev, da je škof tekom kampe-
...nje vložil v banke \$276,667, od
...te vsote je v zadnjih dnevih kam-
...panje vložil \$183,000. Denarja
...za bigotno kampanjo je bilo to-
...rej dovolj. Po volitvah pa je škof
...Cannon prejel od republikancev
...desettke "za uspešno delo." Ta
...umazana igra ni bila ne prva in
...ne zadnja. Ponovila se bo tudi
...prihodnje leto, neglede koliko
...preiskuje senatni odsek in raz-
...galja smrtiljivi kapitalistični
...gnoj.

KITAJSKA BO DOBILA AMERIŠKO PŠENICO

Pogajanja med obema vladama
...končana. Pšenica se bo rabila
...za nasičevanje žrtve povodnj, katerim preli lakota

Washington, D. C., 5. sept. —
...Zvezni farmaki odbor je včeraj
...naznanil, da so bila pogajanja
...med njim in kitajsko vlado gle-
...de nakupa pšenice, ki jo ima
...odbor v zalogi, končana. Kitaj-
...ska bo dobila 15,000,000 bušljev
...pšenice, ki jo bo rabila za nasi-
...čevanje žrtve povodnji v dolini
...reke Yangtse.

Cena pšenice se bo uravnala
...po tržni ceni, ki bo prevladovala
...na dan odposiljave. Dogo-
...vor določa, da ameriški parniki
...prevzamejo transportacijo, toda
...tovorne cene ne smejo biti višje
...kot na parnikih drugih držav.
...Odbor je dal Kitajski petletni
...kredit na lahke obroke. V tem
...času mora biti pšenica plačana.
...Prvi obrok mora biti plačan l.
...1934, drugi l. 1935 in zadnji l.
...1936. Obrestna mera je 4%.

Farmski odbor ima še vedno
...na rokah 200,000,000 bušljev
...pšenice, ki jo je lanako leto po-
...kupil od farmerjev s namenom,
...da stabilizira cene.

—Forrest Picture.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Maršinska: na Zdravstveno drvarstvo (Ivan Čiglene) in Kana-
do \$5.00 na leto, \$2.00 na pol leta, \$1.00 na četrt leta; na
Chicago in Kloro \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta; na In-
sno \$5.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago)
and Canada \$5.00 per year, Chicago and Kloro \$7.50 per year,
foreign countries \$9.00 per year.

One dollar per copy.—Reprints at no charge.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts will not be
returned.

Nadvoj na vsa, kar ima stik s listom:

PROSVETA
3657-59 South Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v objavo, na primer (Avg. 21, 1931), poleg vsakega
imena na seznamu pomeni, da vanj je v tem datumu potekla na-
ročnina. Ponovilo je prebrano, da se vanj list ne pošilja.

Prohibicija brez mej

Zvezni farmerski odbor, Hooverjeva igračka, ki je bil ustanovljen, da reši krizo farmerjev, je svetoval lastnikom bombažnih plantaž, naj uničijo eno tretjino letošnjega pridelka. Z uničenjem se zniža zaloga, kolikor je je preveč in cena bombaža poraste.

Governor države Louisiane je šel dva koraka dalje. Sklical je izredno zasedanje legi-
slature, ki je na njegovo priporočilo sprejela nov prohibicijski zakon. Farmerjem v Louisi-
ani je prepovedano sejanje bombaža v pri-
hodnjem letu. Governor zdaj urgira gover-
nerje sosednjih držav, naj uvedejo enako pro-
hibicijo.

Modri governorji vseh 48 držav bi lahko storili še več. Lahko bi sprejeli božansko mo-
der nasvet farmerskega odbora in ne samo glede
bombaža. Bombaž ni edini, ki ga je preveč.
Amerika ima tudi ogromne kupe pšenice, ko-
ruze, sladkorja, mesa, obleke in obutve, jekla,
bakra in drugih stvari. Če je dobro in pa-
metno, da se uniči ena tretjina bombažnega
pridelka, je takisto dobro in pametno, da mo-
dri vladarji Amerike uničijo polovico ali še
več — vse, kar je preveč — vseh ostalih pri-
delkov in izdelkov.

Inženir Hoover bi lahko sklical kongres k
izrednemu zasedanju in predlagal splošno uni-
čevanje blaga. Najbi milijone delavcev za
uničevanje produktov — nakar bi delavci spet
delali in producirali, nato pa spet uničevali, pa
spet delali in uničevali in tako dalje ad infi-
nitum.

Naposled je še ena stvar, katere je v sil-
ni meri preveč in ki je absolutno odveč. To so
politični modrijani na governerskih stolcih,
modrijani v Washingtonu in v zbornicah ter
njihovi bosaje bankirji in drugi magnati;
nadprodukcija teh kreatur je največja nesre-
ča za ameriški narod. Ta nesrečni pridelek bi
treba na nekak način prohibicirati, star pri-
delek, ki teži na ljudstvo kot mora, pa spravi-
ti na varno v norišnice. In ko jih ljubi Bog
pokliče k sebi, bi njihova trupla posušili v di-
mu in položili v muzej poznemu potomstvu in
občudovanje kot najčudovitejše specimene, ki
so lajšali krizo, pomanjkanje in bedo ljudstva
s tem, da so uničevali vse ono, česar je bednim
ljudem najbolj manjkalo...

Novica iz Jugoslavije

Kablogrami so zadnji teden sporočili, da
je kralj Aleksander po dveh letih in pol polozil
diktaturo na polico in dal Jugoslaviji parla-
mentarni režim. Kolikor je razvidno iz po-
ročil, bo novi parlamentarni sistem drugačen
kot je bil prej pred diktaturo, ki je alonel
na vidovdanski ustavi. Po novi ustavi, ki
izvira od zgoraj, bo imel parlament dve zbor-
nici, višjo in nižjo, poslanec za nižjo izvoli
ljudstvo obojega spola s 21. letom starosti,
polovico senatorjev pa imenuje kralj za šest let;
ostala polovica bo izvoljena. Druge podrobn-
osti še niso znane. Vse to dalje glasi, da je
z diktaturo vred odpravljena cenzura in do-
voljena je svoboda tiska in vesti. Sedanja po-
litična razdelitev države na banovine ostane.

Ker iz dosedanjih poročil ni še vse jasno,
je treba prihraniti sodbo za pozneje. Eno pa
je jasno. Demokracija še ni na vidiku. Usta-
va, pa naj bo še tako liberalna, ki jo diktira
en sam človek, še ne znači demokracijo. Ustava
v demokratični državi mora biti delo in izraz
ljudstva; prav tako vsi zakoni in drugi sklepi.
Najmanj demokratično pa je — ako je vest
resnična — da komunisti ne bodo imeli volilne
prave. Režim, ki ne trpi svobodnega izra-
zanja opozicije, je tiranija.

Trgovinski departmet v Washingtonu
domneva, da "mi" imamo čez poldrugo mili-
jardo dolarjev kapitala investiranega na Kubi.
Za koliko bi ti prodal, dragi prijatelj, svoj de-
lež te investicije?

Vrhovni direktor fehtarske kampanje za
brezposelne potrebuje nasvetov in sugestij, ka-
ko se najbolje olajša trpljenje revežev. Su-
gestij bo najbrž na vagone. Pa prispevamo
še mi nekaj malega in skromnega: Dajte siro-
makom kloroforma, da bodo spali vso zimo...

Iz filozofije starega Sojca: Ker sem pre-
pričan, da ljudem škodijo lesniki, bom javno
opozarjal, ljudje božji, čuvajte se, čuvajte se,
čuvajte se lesnikov!

Glasovi iz naselbin

(Dopisovalci in poročevalci domačih vesti, ki jih Prosveta prinaša dnevno
v koloni "Glasovi iz naselbin," naj vselej podpisajo svoje polno ime in naved-
ejo naj naslov, kar naj znači, da jamčijo za svoj prispevek. Poročila in
dopisi naj bodo jedrasti, kratki in resnični; spisani morajo biti v dostojnem
tonu. Na anonimna pisma in dopise se ne bomo odzivali.)

Poročilo zastopnika

Braddock, Pa. — Najbolj ne-
srečna mati v tej naselbini je go-
tovo rojakinja Mary Zajc, ki je
pred par dnevi izgubila 18-letne-
ga nadbudnega sina aviatika,
pred nekako sedmimi leti pa mo-
ža in očeta ter skoro istočasno
pa najstarejšo 9-letno hčerko, ki
je zgorela. Tako je Mary Zajc o-
stala sama z dvema sinovoma in
dvema hčerkama. Vseh pet je
Mary vzgojila v naprednem du-
hu, posebno pa se je trudila mno-
go za vzgojo sina Johna in Jak-
oba, kateri se je pred par dnevi
smrtno ponesrečil, ko je njegov
aeroplan treščil na tla.

Pred nekaj leti se je Zajčeva
družina preselila iz Moon Runa
sem za boljšim zaslužkom. Kma-
lu za tem je na posledicah ope-
klin umrla najstarejša hčerka.
Nesla je na dvorišče pepel in u-
nela se ji je obleka. Tri tedne za
tem je od žalosti za hčerko umri-
oče, ki je zapustil žalujočo so-
progo in pet nepreskrbljenih o-
trok. Mary Zajc je ostala sama
z otroci. Posebno od svojih si-
nov je pričakovala boljše bodo-
čnost, katero so ji tudi s svojo
pridnostjo obetali. Starejšega si-
na Johna je dala izučiti za avto-
mobilskega mehanika, njen dra-
gi sin Jakob, ki je sedaj mrtev,
pa je šel z vso vno v vezbanje
za aviatika, kajti to ga je naj-
bolj veselilo.

Pokojni Jakob je bil šele 18
let star, a je s svojo pridnostjo
pri učenju za aviatika pilota
tako lepo napredoval, da je pred
enim mesecem srečno napravil
izpit in obenem dobil dovoljenje
pilota. Njegovi sošolci pripov-
dujejo, da je bil Jack najboljši
učencec in letalec. Dne 23. avg.
je vzel s seboj v svoj avijon slo-
vaškega prijatelja Jožeta Petro-
čana na obisk k stricu Joe Zajcu.
Ko sta bila še skoro na cilju, je
naenkrat motor odpovedal in le-
talo je krožilo še dolgo v zraku
potem pa treščilo na zemljo.
Mladi pilot Jakob Zajc je bil na
mestu mrtve, njegov tovariš pa
je kmalu potem umrl v pittsbu-
rški bolnici.

Stric pokojnega slovenskega
mladega aviatika je takoj hitel
na lice mesta (nesreča se je pri-
petila krog 300 jardov od njego-
ve hiše), a svojega nečaka ni
mogel spoznati, kajti bil je mo-
čno poškodovan in zmešan. Spo-
znal pa ga je šele potem, ko so
pri njem dobili licenčno knjižico.
Pač žalostna je morala biti vest
o nesreči za mater. Pokojni sin
Jakob ji je večkrat pripovedoval,
da bo vse zrakoplovce prekosil
ter da bo njo, svojo mater in ce-
lo družino popeljal v staro domo-
vino.

Pokojni mladenič je bil izredno
nadarjen, energičen in priden.
Z njim je njegova mati zgubila
dobro oporo, katere ji je obeta-
la veliko pomoč na starejša leta.
Tolažbo pa ima v tem, da ima še
enega sina, Johna, ki je starejši
od pokojnega Jakoba. On ji bo
nudi pomoč in tolažbo ter tri
mladoletne hčerke. To družino
sem še večkrat obiskal in v na-
selbini sem izvedel, da so prebi-
valci vseh okolišnih narodnosti
zelo spoštovali pokojnega Jak-
oba.

Nesreča se je pripetila 23. avg.
ob pol 7. zvečer v naselbini
Snowden blizu Libraryja, Pa. Po-
greb pa se je vršil 27. avg. ob
veliki udeležbi prebivalstva. Po-
kojni Jakob je bil marljiv deček.
Rojen je bil 16. julija 1913 v
Moon Runu, počival pa bo v Bra-
ddocku poleg svojega očeta in
sestrice. Blag mu spomin, žalu-
joči materi in družini ter sorod-
nikom pa izrekam moje globoke
sožalje! — Anton Zidanšek.

(Pripis. — Mnogokrat mi je
pokojni Jack drage volje poma-
gal nositi moje kovčke in me
vodil po naselbini k našim roja-
kom. Sedaj sem tudi jaz zgubil
dobrega mladega prijatelja. Dne
28. avg. sem obiskal prizadeto
družino. Žalovanje žalujoče ma-
tere je skoro nepopisno. Tukaj-
šnji dnevnik "The Daily News-
Herald" je dne 24. avg. obširno
poročal o nesreči na prvi strani,
saj na pa je prinesel vest o ži-
ljenjski borbi prizadete družine
ter povdarjal dejstvo, da je po-
kojni mladenič imel nezlomljivo
voljo, da doseže svoj cilj v zra-
koplovstvu. Žal, ko je mladenič
dospel prav do cilja svojega u-

speha in ko je obetal svoji ov-
doveli materi največ pomoči, ga
je dohitela smrt.

Isti list je drugi dan objavil v
uvodniku nekrolog mlademu po-
kojniku. Omenil je pokojnikove
vrline in težave, s katerimi se je
moral boriti on kakor tudi nje-
gova mati, da se je izločil in iz-
vežbal za pilota. Obenem pa u-
vodnik tolaži žalujočo mater ter
jo bodri, da bo z njeno razsodno-
stjo, ki jo poseduje, tudi v tem
kritičnem času znala nositi tež-
ko breme, ki ji ga je naložila
kruta usoda, prav kakor je to
pokazala v preteklosti, ko je iz-
gubila moža in hčerko.

K temu naj še dostavim, da je
bil pokojni Jakob Zajc član dru-
štva št. 300 SNPJ, katero je sto-
rilo svoje dolžnosti.)

Brezdelno življenje

Milwaukee, Wis. — Mnogoka-
teri delavci si je mislil, kako je
lahko brezdelno življenje in za-
to si ga je tudi želel, posebno še
tak, ki je imel nekaj stotakov
v banki ali pa investiran v ra-
stočem posestvu. Delo je imel
stalno in ga ni mogel pustiti, da
bi si vzel na svojo željo za neko-
liko časa počitnice: da bi posku-
sil brezdelno življenje. Zakaj
imel je vsak pred očmi, če po-
skusi brezdelno življenje vsaj za
nekaj tednov ali mesecev, naj-
brž bi ga moral imeti za vedno,
ali pa spremeniti svoj poklic,
kajti za delo, katero on opravlja,
bi družba najela drugega dela-
vca in ko bi se on nasitil počitnic
in se vrnil na delo, bi mu družba
rekla, da nima zanj več prostora,
ker na njegovem mestu je
drugi delavec.

Tako se dogaja v sedanjih člo-
veški družbi v mnogo slučajih,
posebno še z delavci, ki so do-
segli srednjo starost. S takim
premišljevanjem si ni upal noben
delavec uresničiti svoje želje, da
bi poskusil brezdelno življenje,
zakaj imel je zmiraj pred očmi
to: če ne dela, ne bo dohodkov
in prihranki, kolikor jih ima, bi
se pa kaj hitro izčrpali in potem
si lahko mislilo, kaj bi se po-
čelo z mano in mojo družino, ko
ne bi bilo nikjer nič. Kakšno
življenje bi postalo med mano in
ženo ter družino si lahko vsak
misli. Seveda — črtenje. Besed-
da prinese besedo in nastane te-
pež, umor in ločitve zakona. Ta-
ko se dogaja, dragi delavci, v se-
danji kapitalistični družbi, po-
sebnost je v tej neznanosti in-
dustrijski depresiji; delavci so vr-
ženi na cesto proti svoji volji in
mno go jih je, ki so brez dela že
skoro dve leti in morajo proti
svoji volji akusiti brezdelno ži-
vljenje, ki so si ga želeli, dokler
so stalno delali. Kapitalisti, ki
so pa brez dela vse svoje življe-
nje, prav čisto nič ne skrbi bo-
dočnost, ker oni imajo vseeno
vsakdanje velike dohodke, da jih
nikakor ne morejo potrošiti,
aproti. Kapitalisti na debelo
odraja publiko. Danes nimamo
še take vlade, da bi preprečila
ali vsaj omejila izkoriščanje.
Vlada je kapitalistična.

Dolžnost vsakega delavca je,

Ameriška vlada ne mara "dole-
ali državne denarne podpore za
brezposelne delavce. Ta bi bila
neameriška. Ameriško je žel-
tanje pri "usmiljenih" ljudeh.
Walter S. Gifford (na sliki) je
bil imenovan za glavnega fehtar-
ja. On sam, kot predsednik
telefonskega trupa, je pa vrget
na silo delavcev na cesto...

da gre volit kadar so volitve in
glasuje za socialistične kandida-
te, ki so delavski. Ako jih de-
lavstvo izvoli, bodo delali za de-
lavce in farmerje ter za splošno
ljudstvo in bodo preprečili kapi-
talistom izkoriščanje in na de-
belo odiranje ljudstva. Mnogo se
je govorilo in ukrepalo, kdo je
povzročil industrijsko depresijo.
Noben drug nego kapitalisti.
S pomočjo katoliškega humbuga.

Zima se bliža z vsakim dnem,
depresija pa postaja vedno bolj
občutljiva in meče delavce na
cesto vedno v večjem številu.
Pomožne akcije so pa pod eni-
nim sistemom v zrajno počame,
posebno Hooverjeva administra-
cija jaha polja proti cilju za po-
moč bednim in brezposelnim.
Delavci bi radi plačali stvarno
in pravi gospodarski, da jih naj
ne izžene ven, da mu bodo vse
plačali kakor hitro priženejo s de-
lom. Posedniki stanovanj so pa
nekateri tako neusmiljeni, da
gredo po sodnijsko dovoljenje,
da vržejo brezposelnega delavca
na cesto z ženo, otroci in bognim
pohištvom. Evikije se dogaja-
jo vsak dan in vedno v večjem
številu. Delavci, če ne bomo, da
preprečimo industrijsko depre-
sijo, brezposelnost, siromaštvo
in evikije, izvolimo socialistične
zastopnike — svezna, državne
in mestne.

Joseph Ula.

Upoštevanje kar imamo

Virginia, Minn. — V Velikih
Laščah, od koder se hudi raz-
gled "na deveto goro" na Do-
lenjskem, se je prošlega avgus-
ta vrnila počastitev 100-letni-
ce rojstva rojaka-udejnika in
pesnika Franceta Levstika. Ve-
lik praznik je bil tisti dan in
ljudje so prihitali od blizu in
daleč, da prisostvujejo odkritju
spomenika zaslužnemu možu in
mu tako povrnejo z hvalečnost-
jo kar je storil zanje.

Enake proslave so zelo pri-
sre in mnogi so menja, da,
ako mož ne prejme zadostnega
plačila v življenju, ko se trudi
za splošno dobrobit, se mora
najti pravo mesto zanj po smrti.
Proslave so velika ironija, ki
živo alika slabosti časa, ki se
vedno enako kaže med nami.

Na eni strani se deluje za pro-
slavo mož, ki so izvršili mnogo
koristnega, da se tako na drugi
strani izogne in izpusti z vidika
onega, ki se v sedanjem času
trudi, pa sega, peha skozi laž in
mračnijaško meglo in prejema
sunka, ker vsako mračnijaško
deluje v znamenju levov in div-
je fantastike. Ko pa njegov
duh zapusti izmučeno telo, se
zgori velika skrivnost, ki spre-
meni leve in zmaje v večno
mladost, ki ne nasede več na li-
mance ter s zlatimi listi oven-
ča njegovo posmrtno glavo.

Upoštevanje to, kar živi med
nami, kar sedanje vrednote so
večje važnosti kot zakopane v
daljno preteklost. Ali živi kaka
vrednost v sedanjem času? Je
kaj, kaj, kar razpihava svetli
plamen in se v stikah tega
trudnega materializma in borb
skiplja s njimi? Gotovo, da je
in ako bi hoteli gledati bomo
videli in našli.

Dovolj! Bodo li življenjski
sunki, ki se pehajo skozi ena
sama vrata, bodo li kdaj zra-
mil v nas ta pogled? Kaj bi
— naj bo! Ako je odkritje Lev-
stikovega upomenika odkrilo
samo to, hote ali mimogre-
de, bo prihranjena njegova za-
lostna slika onim, ki so in ki
pridejo.

J. Kovacic.

Delavski shodi in govori

Piney Fork, O. — V stari do-
movini smo večkrat slišali a
priznave od duhovnika: "Ne za-
hujajte ob nedeljah v velike dru-
žine, hodite samo v cerkev,
nikamor drugam, ker bi bil
smrtni greh in pohujšali bi se.
Kdor nas ne posluša in ne dela
po naših zapovedih, bo pogub-
ljen."

Oni so dobro vedeli zakaj so
ljudstvu tako govorili in mu
diktirali. Masa pa ni razumela
takrat in ne razume sedaj, da je
s prične slišati samo blufanje
in da se z nje meče pesek ljud-
stvu v oči. Pokojni avstrijski
cesar Franc Jožef je baje rekel,
da en duhoven na prišnici lahko
več naredi kakor en oborožen
regiment vojakov. Zato pa so du-
hovniki imeli vse privilegije, po
katerih se jim danes silne ced-
ijo. Zato se tudi ardi in jezo
na organizirano delavstvo, ker
bi radi videli, da ostane masa še
naprej zaslepljena, da bi se ljud-

stva ne brigala za drugo kot za
delo in posmrtno življenje, ki ga
nikjer ni, profit, ki ga nakopiči-
jo delavci, pa naj pospravijo
oni, ki pravijo, da so "od Boga
postavljeni" in pa kapitalistični
paraziti.

Delavstvo se pa probuja, se
otresa mračnijaštva in blufarjem
hrbet obrača ter si ustanavlja
strokovne in politične organiza-
cije in zahteva, da se profite
skupno deli, katere so si nagra-
dili izkoriščevalci. Zato je
dolžnost vsakega delavca, da se
udeležuje delavskih shodov in
sej ter predavanj itd. Delavstvo
mora čitati delavske liste in knji-
ge, ki so dela delavskih pisate-
ljev. Ker se vedno na prišnicah
prepuvedujejo delavcem čitati ta-
ke časopise in knjige, je pri me-
ni taka prepoved smrti greh.

Živimo v sila slabih časih, še
slabši pa se nam obetajo. Na
milijone delavcev je brez dela in
jela. Zakaj? Zato, ker smo vse
predelgo poslušali blufarje, da
smo preveč delali in vsega pre-
več nagradili, delavcem pa so
dali svobodo, da lahko od glada
svobodno poginejo. In tako da-
lje in tako dalje, dokler ne bo
delavstvo spregledalo in šlo pod
eno skupno strokovno organiza-
cijo, ki bo obenem tudi skupno
delovala z delavsko politično
organizacijo s socialističnim
programom. Kajti je na ta način se
lahko izbeži verig in oklepov ter
si pribori ves svet.

Delavskih shodov in konfe-
renc ni nikdar preveč. Na 20.
sept. se v Bridgeportu, O., vrši
konferenca JSZ za vzhodni Ohio
in W. Va. v delavski dvorani
Boydaville. Popoldne bo piknik.
Govorila bo naša mlada soder-
šica Jane Fradelova iz Latroba,
Pa., mogoče pa tudi mladi sodrug
Viktor Tušek iz Power Pointa,
O. Vabljene sta vsi prijatelji in
somišljeniki, da se udeležijo kon-
ference in pa piknika v obilnem
številu, še posebno pa je želeli,
da se udeležijo v velikem številu
naša mladina. Slišali boste mla-
de govornike v slovenskem in
angleškem jeziku.

Na avidenje na konferenci in
na pikniku dne 20. septembra!
Primo vsi in se skupaj razve-
drimo in zabavajmo, da pozabi-
mo za trenotek našo bol in gorjo.
Nace Ziemberger.

Naše lokalne novice

Kenmore, O. — Tudi tukaj nas
je mnogo, da iščemo delo, pa za-
man. Tukaj imamo klub Slo-
venskega doma. V domu je
mного prenovljenega, tako je
sedaj lepa mala dvorana, ki je
lahko v ponos nam vsem za tako
malo naselbino. To zbirališče
domu nam služi za razne prire-
ditve itd. Ako se hočete prepri-
čati o udobnosti v prostorih slo-
venskega kluba, pridite se sami
prepričati. Dne 29. avg. se je
poročil Frank Zakaly, član na-
šega kluba S.D. s Oris Stark.
Oba novoporočenca sta iz dobro
pomanjnih družin. Člani kluba
jim čestitamo in želimo obilo
sreče!

Pred kratkim je tukaj premi-
nul rojak Mike Marc, tudi član
našega kluba S.D. Z njim je
naš klub izgubil člana, ki ga bo-
mo zelo pogrešali. Doma je bil
la, vasi Krava peč, fara Rob pri
Velikih Laščah na Dolenskem.
— Blag mu spomin!

Max Koinik,
zapisnikar kluba.

Koncert na Gilbertu

Gilbert, Minn. — Tukajšnji
ameriško-jugoslovanski klub pri-
redi koncert dne 10. septembra
ob 8. zvečer v avditoriju lokalne
srednje šole. Uljudno so vablje-
ni vsi okoliški jugoslovanski
prebivalci. Koncertni program
bo nadvse zanimiv. Igrala bo na
violino naša slovenska umetni-
ca Olga Turkova iz Aurore, Minn.
Pridite vsi Slovenci in Slovenke
iz Ranča, da jo slišimo ob obil-
nem posetu.

Lahko smo ponosni na našo
mlado umetnico, ki se je s svojo
marljivostjo povzpela do tako vi-
soke stopnje. Polovica čistega
dobička od koncerta gre ameri-
ško-jugoslovanskemu klubu, po-
lovica pa umetnici, kar ji bo po-
moglo do nadaljnjih študij.
Frank Bozich.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Gilbert, Minn., F. B.: — Vaš
dopis, ki ste ga poslali dne 24.
julija, je bil priobčen v Prosveti
dne 28. julija. Meseca avgusta
nismo prejeli nobenega Vašega
dopisa.

Dr. Bayard Long:

Solnčne kopeli

Tudi debelost kože je kaj različna pri raz-
nih ljudeh. Temnopolti imajo navadno de-
beljšo, pri svetlokožih in rdečelasih pa je ve-
no tanjša in so njeni nosilci zato občutljivi-
ši za solnčni palež. To splošno stopnjevanje
slaga tudi z mastnostjo kože. Kožna mast
namreč dvojni namen, da namreč napravi
kožo mehko in vlažno, in da jo čuva pred sol-
nčnimi žarki, prahom in umazanijo.

Solnčni palež nastopi tedaj, če izpostavi-
mo kožo neposrednemu solnčnemu obsevanju.
Odviz (reakcija) kože je pri tem popolnoma
odvisen od vrstine žarkov svetlobne mavrice.
Dei solnčne mavrice sestavljajo namreč
nevidni ultravioletni žarki, tako zvan
niji. Obseg solnčnih žarkov na teh aktiv-
je pa odvisen od več okolosti. Najprej od
nega časa. Poleti je solnce bliže zemlji kakor
pozimi, zato se tudi naša koža porjava pole-
je in ne pozimi. Poleg tega je važna okolost
kakšni višini smo. Ultravioletni žarke
lahko zadržita prah in zračna vlažnost, na-
sprejamo v višavah, kjer je zrak čist, more-
več teh žarkov kakor v nižini, kjer je več pra-
hu in zračne vlage. Tudi okolica, v kateri
vimo, je velike važnosti, ker služi kot reflekt
ali žarkomet. Zato ob morju hitreje zarjave-
mo kakor na travniku. Tudi dnevni čas im-
veliko vlogo. Čim bolj se dviga solnce na
bu, tem bolj se več, moč aktivnej in pol-
spet pojema. Najopasniji dnevni čas za sol-
čenje je od 11. dopoldne do 3. popoldne.

Koža varkava ultravioletni žarke. Če
postavimo telo čez mero solnčnim žarkom,
gtopi srbeč in vnetica kože. Najenostav-
primer je pordečenje kože, ki nastopi ka-
šet ur po solnčenju. To pordečenje pa igr-
še čez dva, tri dni. Če se solnčimo pa dalj
nepretrgoma, nastopi hudo vnetje kože, ki
spremlja hudo razgretje in otečenje tistih ko-
nih delov, ki smo jih izpostavili solnen iz-
sdrženju z neprijetnim občutjem. Pri zelo
čutljivih osebah nastanejo celo mehurji. N-
znani so primeri, ko je bila vsa obsohle
koža ena sama mehurjasta oteklina. V ta-
primerih je dotičnik resnično bolan in se
sadržati. Muči ga huda vročina, pogosto
se pojavijo znaki zastrupljenja, ki nastane-
radi razkroja vnete kože. Te razkrojne
pridejo namreč v kri in od tod v ledvice, ki
motene v svojem delovanju in tudi sruš-
dujejo.

Da se izognemo tem posledicam, je pri-
ročljivo postopoma se solnčiti, to se pravi,
krajna ne uživati solnčenja nad četrt do pol
in ga šele pozneje raztegniti. Žal pa mn-
nedostaja časa, da bi se držali teh pravil,
več so prisiljeni jemati zdravilo solnčnih
kov v večjih dozah. Tem bi svetoval tole:

Priporočljivo je dva ali trikratno posu-
no solnčenje. Po tem bomo videli, kako do-
smemo iti. Zagotavljam vsakega, da bo do-
ogorel, če se solni le tako dolgo, da začne
za malec peči. Posebno svetlokožci bodo in-
kmalu dovolj. Vedno pa moramo zaščititi
s lahko prevleko, še preden opazimo po-
Kdor ima svetlo tenko kožo, bo storil prav,
se namaze s kako priznano kožno kremo, ki
dobi v lekarnah. Te kreme vsebujejo kem-
snovi, ki do neke mere zabranjujejo ultra-
letnim žarkom prodiranje v kožo. Pa tudi
ni ameriški rumeni lanolin je prav dober za
Sloj masti bo na zagorelem telesu vedno va-
val kožo pred kakim hudim solnčnim paležem.

(KONEC)

Psi in krokodili

Angleški raziskovalec tropskih dežel Seton
Karr je prepotoval deželo plemena Zulu. Ta
je reka, katero morajo psi preplaviti, če
žejo na obisk k tovarišem na drugem brega-
vodi pa je polno krokodilov, ki hlastno sko-
na plen. Psi so na ta način izgubili že več
varšev. Slednjič pa se jim je posvetilo v
vi. Našli so trik,

Novine informacije glede selitve v Rusijo

enem letu si mora vsakdo sam plačati vožnjo za nazaj. Rudarjev z več kot tremi otroci ne marajo. Vsakdo mora podpisati pogodbo. Vsak rudar mora biti zdrav. Ameriške rudarje pošiljajo v centralno Sibirijo

etroit, Mich. — Citateljem svetle: Pred več meseci sem dobil na Amtorg Trading korporaciji (sovjetsko posredovalno organizacijo) v New Yorku informacije glede dela v Rusiji in kako bi prišel tja. Takrat sem za rudarsko delo, ki ni vse pojasnilo, kar sem videl sem vsa podajam vse te informacije v premislek ameriškega Slovencem, ki se zanimajo za Ameriko, izseliti se v sovjetsko Rusijo.

zadnjih par mesecih, ali sem depresija, se dosti razmišljam o Rusiji in kakšne so stvari tam, toda jasne slike ne dam, kako jo dobiti? Ali bodočnosti se bo gotovo mnogo ameriških dečev v Rusijo in med temi bo vedno tudi Slovenci. Načrti se je, da nam bodo izšli v prihodnji teden, kar sem se te informacije, ki jih tu objavljam, sem prejel od Amtorg Trading korporacije. Kdor določi za ta korak, naredi to svojo roko. Ne jaz niti Pro- ne moreva biti odgovorna v tem slučaju. Objavljam te informacije zato, ker ni nihče storil tega in menda se ne bi hotel potruditi, da bi dobil pojasnilo o tej stvari. Sem se sklenil, da obiščem v Rusijo spomladi leta 1931. Aplikacije ali prošnje za potovanje v Rusijo lahko dobite pri moji naslov: Joe Korsic, 14 Inverness Ave., Detroit, Mich.

glede na popolni prevodi in ma opisi pism in listin, ki jih prej. Koršić prejel od Amtorg Trading korporacije v New Yorku, 4. avg. 1931. — Joe Korsic, Detroit, Mich. — Odgovor na vprašanje v Vašem dnu z dne 31. julija: Ni treba imeti denarja za o- no vožnjo, toda "Vostugol" plačuje vožnjo rudarjem, ki se vrnejo v Ameriko po- četno enega leta. Rudarji si o zaslužijo in prihranijo de- za povratno vožnjo. Rudar lahko vzame svojo de- s seboj, toda naša de- je, da ne zaposluje ru- darjev, ki imajo več kakor tri o- v družini. Kar se tiče mezde, ki jo do- jo sovjetski rudarji, bi vzre- rejce razmotirali o raz- ah v USSR, česar ne more- storiti v pismu. Vsi rudarji plačani od tone in držati so po goje v pogodbi med usko unijo rudarjev in dr- im trustom Vostugol. Pam, da Vas te informacije volijo. S spoštovanjem P. danov. S. Krestininoff, upo- eni upravljatelj Vostugola.

ew York, 25. julija. — Joe Korsic, Detroit, Mich. — Odgovor na Vaše pismo, v katerem nudite pomoč z zbiranjem, arških skupin, vam sporoča- da bomo drage volje poma- dobiti takim grupam delo pri- ugolu s pogojem, če bodo fikacije teh rudarjev zado- le našega klienta. O kvalifi- ah Vas informiramo. Sprejemamo in pošiljamo e v USSR na sledeči način: Vi in vsi člani Vaše skupi- porajo pisati odgovore v- alni pol in podpisati pogod- osebno pazno pa morajo po- ti zahtevanim informacijam, iteje vsakega člana druži- ki potujejo z njimi vred v- R.

Kakor hitro prejmemo pole- gozde, bomo takoj poslali- jo za sovjetske vizume za ki bodo sprejeti. Navadno vzame tri do štiri- e, predno pridejo vizumi, tem pa si morate preskrbeti- potrebne listine za odhod iz- enih držav. Da vam poma- e, pošljemo k vam agenta- Star linije, ki je dolžan lu- vršiti (dobiti papirje). Ne- te od njega voznih listkov- ne sklepate z njim kakih- vorov. Vse parobrodne list- pite od naše agenture "In-". Ko pridete v New

Kadar pridejo vizumi, bodo- člani Vaše grupe obveščeni- zentira Vostugol in podpisane- se odpove vsem pravicam, da bi- to družbo kdaj tožil radi kakšne- stvari ali zahteval od nje kakš- no povračilo. Forma pisma, ki ga Amtorg Trading korporacija pošilja iz- seljencem, ko je vse v redu za- odhod, se glasi, da je treba vs- težko prtljago (kose pohištva, pralne stroje, orodje itd.) posla- ti po tovornem parniku in sicer- po transportni agenciji "Am- Derutri", katere naslov je 261 Fifth Ave., New York City. Sle- de navodila glede prtljage, da- se ne izgubi. Vsa tovornina tež- ke prtljage mora biti v naprej- plačana do New Yorka. Tovorni- na od New Yorka do Leningrada znaša petnajst in pol centa za- vsak kubični čevljev zaboja. To- vor mora biti zavarovan in pla- čati je treba 50c za vsakih sto dolarjev vrednosti prtljage. Dalje je rudarjem povedano, da njihovo delo bo v Kuznecu, Centralna Sibirija, nedaleč juž- no od sibirske železnice. Klima tamkaj je kot v Minnesoti ali srednji Kanadi. Zima je huda in poletje je toplo. Vsakdo mora vzeti s seboj do- volj oblačil, posebno volnene- spodaje obleke, gumijaste škor- nje itd. Lahko vzame s seboj o- rožje vsake vrste; dalje lovsko- opremo, blago električno opremo, šivalne in pralne stroje, radio, sploh vse, kar se lahko rabi do- ma, samo da ne bo nihče prodal- je. Na formi tega pisma je podp- san Morris Holtman za Amtorg Trading Corp. Druga forma pisma vsebuje informacije o rudarskem delu v Kuznecu.

V delo se sprejemajo le izku- šeni rudarji in sicer mašinsti pri strojih modela Sullivan (su- kratke in dolge stene), operator- ji teh strojev, izurjeni operator- ji avdora, kopači šahtov in tune- lov, kovači in električarji za jam- ske stroje, operatorjev konve- jorjev in "scrapers" ter tesarji in gradbeniki cementnih podpor. Sprejemajo se le zdravi de- laveli in taki, ki nimajo telesnih- defektov (napak ali nakaz). Vsak prosilec mora predložiti zdravniško spričevalo. Sovjeti ne dajejo nobene de- narne pomoči za potovanje. Vsa- kdo si mora sam plačati vse stro- ške potovanja zase in svojo dru- žino do Moskve ter za vse urad- ne listine, ki so potrebne za od- hod iz Združenih držav. Posamezni prosilci se ne spre- jemajo; najemajo se le skupine rudarjev. Premogovniki v Kuznecu ima- jo žilo srednjega, mehkega pre- moga. Plina ni. Babijske stroje za kopanje modela Sullivan. (To so val podatki, ki jih je poslal v objavo br. Joe Korsic iz Detroita.)

Oče 26 otrok Antonio Monteiro iz mesteca Figueira de Foz na Portugalskem je dobil te dni svojega 26- tega otroka. Monteiro je že tretjič oženjen. Vseh 26 otrok še živi, in sicer 23 fantov in 3 deklice. Fantje so vsi sklenili, da bodo ostali večni samci. Čeprav je Monteiro prebil 23 let v nezdruženih portugalskih kolo- nijah, je vendar še čisto zdrav, pač pa kaže znake ostarelosti, ker ga zelo boli, če da ne bo vi- del svojega najmlajšega sina več kot moža.

Davlna v sodobnosti

Govorec o turških reformah, je zapisal pariški dnevnik ne- davno: "Kdor ve, da je 9/10 turškega prebivalstva popolno- ma neplašnih, da kmetje v A- natoliji, ki tvorijo večino sta- novništva, ne bodo nikdar ime- li, kaj se pravi splošna volilna pravica, si po vsej pravici mi- slili, da gre Fethy bey malo pre- hitro". Nato so turški dnevnik- ci celo poudarjali, da ima Turčija še troglodite ali jamarje, po- vsem preproste ljudi, ki žive ka- kor pred vesoljnim potopom. "Po Erzerumu", piše očividec v Akšam, "mesta pomalem gine- jo izpred oči, celo hiš iz kravja- ka zmanjka. Proti Bajazidu dežela povsem izpremeni lice. Okoličani bivajo ko krti pod zemljo. Svoje potrebščine dobi- vajo z zamenjavo. Lega jo in vstajajo v temi, ker nimajo sveč in petroleja. Ne morete pojmi- ti, kako siromašno je življenje po teh vaseh. Vsa! Pa saj je ni videti. Le dim se suklja iz pratenih kupov. Ustavila se pred takšno gomilo. Starci prilze pod mlo nebo; nesnaniki amrad puhti iz jame. Starček razla- ga: — Konj nam je večerj pogin- nil, mrhe se nismo vrgli ven. In v tej krtini životari vsa starčeva družina, žena, deca, vnuci, snaha, zet, živina poleg konjake mrhovine! Dva vofa prežvekujeja v kotu, ocvrčari pesi dremleje, opiraje si gobec na mrhovino. Vse naokoli se poti- ka kuretnina."

Turški novinar nadaljuje svojo poizvedotaino pot čez rob- in glob, a da ne sreča žive duše ne živalske parve: grozen mir. Čez dolgo paleti kopet na kako- selo, kjer je življenje kar se da- gačno. Z denarjem si tod ne- pomoreš. Daj malo kamenega o- lja, pa dobiš deset kokoši v za- meni. Pomujaj pet lber — krog dva dolarja — pa si ne mo- reš preskrbeti niti enega jajca. Časnikar zadene na pastirja. Od njega maršalka izve, med dru- gim to, da mnogoženstvo še zme- raj velja v teh bednih in bornih pokrajinah. Kaj pa vest o zatoru poljigami na Turškem, ki so jo povsod razbožnali?

"Ta kozar", zaključuje poroče- valec, "je živ primer za vse čer- dnike in valčane po skrajnem- vzhodu. Kakor misli on, tako mi- slijo tudi drugi. Nimajo ne za na- se ne za vase, še govoriti ne zna- jo, nobenega pojma nimajo o živ- ljenju. Gladni so in goli, toda vsak ima vsaj štiri žene."

In tem jarnikom in vsemu- ženstvu njihovih haremov naj se- podeli po Fethijevem načrtu- splošna volilna pravica? Kako dolgo se utegnejo pra- stare šege obdržati celo v naj- bolj prosvetljenih državah, nam- utegne postati jasno iz besed, ki jih je nedavno zapisal francoski- pesnik Tristan Dereme.

"V Beauru, kjer se naša hišica- cvre na solnehi liki pura, srečam- pogosto dva mlada moža. Dva- set pet let imata. Na njunem- domu, ki ga ščiti velik kostanj- in ki nam je sosed, je njun oče- od njunem rojstvu še opravišil- obred, nazvan coubado. Čim je- dete prišlo na svet, je oče legel- Jokal je in stokal. Prinesli so mu- čiste juhe. In ker je še zmerom- glasno ternal in tožil, so prihte-

RAZNE VESTI

Francosko posojilo Avstriji Zeneva, 5. sept. — Včeraj je bilo objavljeno, da bo državna francoska banka dala \$21.000.000 posojila Avstriji. Pogajanja o posojilu so končana. Pred par tedni je bilo poroča- no, da je Francija pripravljena dati Avstriji posojilo pod pogoj- em, ako se odreče nemško-av- strijski carinski uniji. To se je tudi zgodilo, Avstrija in Nemčija sta bili prisiljeni odpovedati se carinski uniji valed finančnih- stisk in pritiska Francije.

530.000 brezposelnih v Kanadi Ottawa, Kanada, 5. sept. — G. D. Robertson, delavski minister, naznanja, da je v Kanadi 530.000 brezposelnih delavcev. Njegovo poročilo je sestavljeno na stati- stiki o številu brezposelnih, ki jo je prejel od provinčnih vlad. Provincja Saskatchewan izka- zuje največje število brezposel- nih. Robertson meni, da se bo brezposelnost povečala v prihod- njih mesecih.

Serif grozi, da bo zapri javne kuhinje Washington, Pa. — Stavkajoči rudarji ne smejo piktirati v okraju Washington, "da se od- strani nevarnost, ki preti otro- kom, ko gredo v šole." Ako bodo nadaljevali s piktiranjem, je dejal šerif J. A. Seaman, bo dal zapreti javne kuhinje.

To naznanilo so rudarji v Avellu sprejeli z zasmehom na- znanje. Otroci, ki jih namerava šerif protektirati, so stradalci in raztrgani otroci rudarjev, pravijo. Seaman jih hoče protektirati s tem, da jim odvzame še tisto malo pomoči, ki jo ru- darji in njihovi otroci prejema- jo od javnih kuhinj.

Delavski nemiri v Indiji London. — Poročila se glase, da je policija streljala na delavce, ki so demonstrirali v Bagloru, država Mysore, Indija. Tri ose- be so bile ubite in 42 ranjenih. Izgredi v Verawalu so zahtevali življenja šestih Hindujev. Eden je bil ustreljen v Cawnporu. Vojaštvo in policija ima veliko- dela, ko skuša potlačiti delavske- nemire, ki so se v zadnjih dneh- pojavili v raznih krajih Indije.

Zatvoritev tekstilnih tovarn na Grškem Atene, Grška. — Tekstilni to- varnarji so se odločili za ustavi- tev obrata v vseh tovarnah. Krog 25.000 delavcev bo priza- detih. Tovarnarji pravijo, da je zvišanje carine na uvoz bomba- ža, ki ga je odredila vlada, pove- čalo stroške produkcije tekstil- nega blaga. Čudno pri tem je to, da delodajalci ugrizajo re- dukcijo mezd in niso umerili svojega napada proti carinski- zakonodaji.

Vesti iz Jugoslavije

(Poročevalski biro Prosvete v Jugoslaviji)

DROBNE VESTI Ljubljana, 18. avg. 1931. Materi ukradel hranilno knji- žico. — V Stožicah je živel pri svoji materi vdovi 21-letni Al- bert Zrnc. Pred nekaj dnevi je vlomil doma v omaro in ukradel materi iz nje očetovo hranilno knjižico, odšel s njo v Ljubljano ter dvignil v Mestni hranilnici 8000 Din, ter se nato prav do- bro imel. Kupil je nekaj dragoce- nosti, nakupil raznih zabavnih- stvari ter si privoščil tudi preno- čevanje v hotelu Slon. Tamkaj pa ga je policija aretirala, ker- so ga detektivji že podnevi opa- zovali v sumljivo novi obleki. Po kratkem zaslišanju se je za- pletel v protislovja in kmalu pri- znal, da je ukradel knjižico in dvignil 8000 Din. Pri njem so našli še 2600 Din. Slekli so z- njega novo obleko in ga oblekli v- staro, ki jo je nosil s seboj, ter ga oddali v zapore.

Hud karambol avtomobilista. — Ljubljanski mešarja Javor- nik prekrbuje s klobasami in mesnimi izdelki tudi razne kra- je po deželi, kamor vozi lozdel- ke z avtom. Tako je Javornikov- tovorni avto vozil v četrtek 13. avgusta mesne izdelke proti Za- gorju ob Savi. Na Lokah pri Za- gorju je hotel avto v naglici pre- sekati ovinek, a je pri tem zadel v kolesarja Grpajla, ki je vozil pravilno po desni strani. Kolesar je zadel z glavo v avtomobilsko- steklo, al prebil lobanjo, zlomil roko in dobil več ran. Teško ra- njenega Glojla so prepeljali v- ljubljansko bolnico, kjer so mu nudili prvo pomoč. Upati je, da bo okrevaj, ako ne nastopijo- komplikacije.

Nova šola ob severni meji. — V Radenski Slatini so te dni sve- čano otvorili novo šolsko poslop- je, ki leži 500 m od avstrijske- meje. Poprje Radenci svoje šole- niso imeli, otroci so hodili dolo- ma v Radgono, deloma na Kape- lo. Ze pred vojno so mislili, da- bi postavili v Radenci svojo šolo, a se jim ta želja ni izpolni- la. Po vojni, po prevratu so za- čeli znova misliti in delati razne- načrte. Ustanovili se je poseben odbor za gradbo nove šole. Us- tanovili se je leta 1923, vodil je- priprave, zbiral denar ter naro- čil načrt modernega šolskega- poslopja od arhitekta Plečnika. Njegov načrt so še nekoliko po- pravili in začeli z zidanjem. Zdaj- je šolsko poslopje gotovo, opre- mleno z vsem pohištvo ter je na- najljepših poslopj v okolici. Je to enonadstropna stavba in i- ma vse prostore, ki jih zahteva- moderna šolska zgradba. Vsi pro- stori so tudi prav lepo razsvet- ljeni s številnimi okni. V ta no- vo ustanovljeni šolski okoliš- spadajo občine Radenci, Borače- vo, Rihtarovi, Šratovi in Hra- stje-Mota. Pridružili se bosta tu- di občini Mele in Petanjel. V vrsti novih šolskih zgradb, ki jih je postavila Slovenija zadnja le- ta, je ta ena zelo lepih in naj- bolj koristnih.

Elektrika ga je ubila. — Pri Vuhredu v Dravski dolini ima- inž. Pahernik veleposvestvo, na- katerem stoji tudi elektrarna, ki- dovala tok Vuhredu in Vuzenici.

Obravec hmelja utonil. — Za Savinjsko dolino je prišel zdaj- čas obiranja hmelja. V tem ča- su prihitli v Savinjsko dolino- mnogo brezposelnih delavcev in- delav, da z nabiranjem hmelja- zaslužijo nekaj dinarjev. Saj ni- mnogo — kakih 500 Din zasluži- jo celih 15 dni, kolikor približ- no traja sezona obiranja. V Za- lec je prišel kot obravec tudi 19- letni Ivan Šeško iz Plšec na Bi- seljskem ter se vdnjal pri go- spej dr. Bergmanovi ter na nje- nih poljih obiral hmelj. Njegov- a mati laži teko bolna v bolni- ci in skrbita sanjo sin in sestra, ki je tudi prišla obirat hmelj. O- ba bi tako zaslužila kakih 1000 Din in bi pomagala materi pri- zdravljenju. Na prasnik v sobo- to se je šel hladit v potok Ložni- co, ki je majhen potoček, ki ima- le nekaj tolmunov. In v en tak- tolmun je skočil Šeško s svojimi- tovarišem. Zagrabil ju je vrti- nec ter potegnil na dno. Na kri- ke so prihiteli bližnji kopalci ter- izvlekli Šeškovega tovariša tako- iz vode, niso pa mogli rešiti tako- Šeška. Njega so potegnili šele- čez kake četrt ure. Bil je seveda- še mrtev in so ga pokopali na po- kopališču v Zalcu.

Vlomil v Dravski dolini. — V Dravski dolini krog Marenberga- so ljudje mnogo trpeli zadnje ča- se radi vlomov neznanih vlomil- cev, ki jih je moralo biti več, ker- so izvršili nekaj velikih vlomov. Vsa dolina je bila prepričana, da- gre za vlomilsko družbo, ki jo je- treba izslediti. Največji vloni- se je izvršil v Breznem ob Dra- vi v začetku tega meseca. Vlo- mili so v Hribnikovo trgovino- ter pobrali, kar jim je prišlo v- roke. Vlomilcev pa najti niso mo- gli. Šele avstrijska policija je- pripomogla do izsleditve. On- stran meje so namreč lahi vlo- milci vlomili k neki posestnici in- tam so prišli nekoga Jožefa Mandeljca, ki je povedal, da je- vlomil skupno s Verdinkom Ro- manom in Dobnikom Avgustom. Tada poslednja sta pobegnili- potem nazaj čez mejo v dravsko- dolino ter tu nadaljevala z vlo- mi. Orožniki so aretirali zdaj- Verdinka, dočim Dobnika še niso- prišli. Verdinek je poročen in- njegova žena živi v Bistriškem- grabnu nad Muto. Napravili so- tamkaj preiskavo ter našli mno- go plena od vlomov. Napravili so- preiskavo tudi pri ženi sestrji v- Kotljah pri Guštanju ter tudi tu- dobili mnogo blaga iz Hribni- kove trgovine. Dravska dolina se- nadeja, da je s tem konec vlo- mov vsaj dotlej, da se ne pritepe- v dolino nova skupina ljudi, ki- živijo od vlomov in tatvin.

Se en požar. — Ljubljanski ze- leznikar Ivan Kegur ima nad na- seljem Cerje pri Poljšanah na- Stajerskem lepo vinčarijo, ka- mor pa pride le redkoma pogle- dat, ker ima službo v Ljubljani, kjer tudi stanuje. Temu železni- čarju je pogorela vinčarija te- dni. Gasilci so prihiteli in rešili- s težavo hlev in gospodarsko- poslopje, vinčarija pa je pogorela- do tal. Železnikar je imel vinča- rijo zavarovano zadosti visoko in- radi tega ne bo težko preboliti- to nesrečo.

Največje letalo na svetu, Dornier D-X iz Nemčije, je po devetih mesecih zračnega potovanja dospelo v New York. Obistelo je 12.000 milj sveta in pristalo v New York 79. junij.

Tone Čufar:

TRAGEDIJA V KLETI

"Ne obešaj se po meni. Danes kar miruj s svojimi čednostmi. Po prepisu s celim svetom je spanje dobrodošlo."
 "Si se z vsemi spri?"
 "Gotovo. Kaj hočem drugega? V nočeh sem se z računi gnjavil, podnevi z ljudmi. Zdaj hočem samote in počitka."
 "Dobila ga."
 "Pri tebi, a brez tebe."
 "Gospodarjeve želje so ukazi."
 Florijan se je spremenil obraz z grenkim usmevom.

"Le norčuj se, ko dobro veš, da imaš tudi ti zasluge na dolgih."
 Marina je resno zagrozila.
 "Ne očitaj! — Zgubiš me."
 "Ne mislim prehod, Marina. — — — V klet grem; glej, da bo mir."
 "Za mrtvaškega poskrbim, da odložiš skrb in jezo."
 On se res ni več obotavljal. Marina je najprvo stopila za njim, po stopnicah pa ni šla, temveč prav brezbrizno sedla na klop pred kletjo. Dočkala je Anico.

3.

Anice prav za prav ni bilo treba čakati. V kletni veži se je gospodarju plaho izgnila in se z zadovoljstvom, ker ni nad njo kričal, povzpela na dvorišče. Na tih pozdrav se odzdravil ni, tudi pogleda ni dal utrujeni, blede ženi. Njej je bila vsa molččnost všeč in se je zunaj rada spustila z Marino v pomenek.

"Mrk je danes gospodar."
 "Neprespani ljudje so vselej taki. Renče, sitnosti stresajo in vse jih draži."
 "Florijan ni samo neprespan."
 "Tisoč nepravil si je nakopal in ga more."
 "Se zaveda svoje žalostne vloge?"
 Grenko je Anica vprašala, a Marina je bušila v sladak smeh.

"Roke si podajva, ker tudi ti nisi najčistejša."
 "Med nama je razlika."
 "Kakšna vendar? Florijan vara ženo z menoj, ti pa Davorina z Vinkotom."

"Kljub temu je s teboj drugače. Vinko je zame vse nekaj drugega, kar je zate gospodar. Ti računš in igraš, jaz ljubim. Ti vabiš, zapeljuješ, se brezskrbno krohočeš, jaz pa trpim v sponah zavoženega življenja."
 Anične besede so se trgale od srca.

"Mislila, da moje ni zavoženo?" je pomirjevala Marina. V njej se ni nikdar ustal nemir pravega obupa, za vse slučaje je premogla mnogo, mnogo krepke življenjske volje in se z njeno pomočjo ter s pomočjo vedre žegavosti uspešno prerivala skozi prilike in umazanosti sveta. "Vašo življenje je se tre po stranskih stazah, saj drugače niti življenje ni."

"Ne, ne, Marina, ni življenje zgolj na krivih potih. Oh, da mi dano živeti čistejša, bila bi srečna."

"Ker se pa na zemlji vedno vse narobe zasuče, uživaj srečo v hudi muki, v vseh in večni bojazni."

"Pri tem pa gledam tvojo veselost in se čudim."

"Ko bi pa vedela za grenčico moje mladosti, spoznala surovost človeka, ki je prav zgodaj segel po meni ter me užil, tedaj bi ne zavidala mojega ravnodušja."

"Za ravnovesje mora biti prav posebna moč. Meni se zgodi, da sem še ob malenkosti iz sebe. Zdaj me skrbi za Vinkota, ki ga še ni."

"Za moža pa nimaš brig in misli."
 "Temu ni pomoči. Zanj nisem nikoli go-

rela in tudi ne bom. Če bi ga nikdar ne poznala, prav nikdar, to bi bila zame dobrota."

"Vrača se, ne obregaj se vanj."
 "Vedno je pred očmi, ta vreča nesreče."

Mrzek stud je spremljal besede.

Davorin se je resnično vračal. Zadnji stavek je v vsej pomenljivosti ujel. Odgovora ni ostal dolžan. Brez oklevanja je pograbil za ost in se znašel v sporu z ženo.

"Komur ni kaj prav, si lahko predružači."

"Ne začenjaj svoje stare pesmi! Samo besede loviš in prepire iščeš."

"Povej no, kdaj si ti sploh bila za čeden pogovor? Odkar te imam, ni iz tebe dobrovoljne bebesede."

"Ne pritožuj se, kajti najin zakon ni moja krivda. Ti si lizal materi pete, lagal očetu, se meni dobrikl."

Marini je bil preprič odlična malenkost.

"Ne bodita otročja. Čemu premlevata stvari, ki jih nihče ne zbriše? Zdaj že je, kar je."

"Ti večni očitki so gnusni," je pritrdila Anica.

A Davorin se ni umiril.

"Resnica bode, resnica peče in podžiga. Ako povem, da nial šena, kakor je želja vidi, potem sem že prepričan. Dober sem le tedaj, ko denarja prinesem."

"Zlobneži! Gladujem poleg tebe, a ti si malokdaj trezen. Kar imaš, zapiješ; jaz moram pa z ostanki biti zadovoljna."

"Z otročarijami se nikar ne pečajta. Florijan se pritoži, če bo prehudu vpitje."

Marina je zapretila in se odtegnila pričujočnosti. Šla je v klet. Po njenem odhodu se je možu omeščala govorica.

"Marina pametno svetuje. Pogovori take vrste nimajo haska, naj so glasni ali tihi."

Anico je obšel prikrit posmeh.

"Mirno se prepričaj usodi. Florijana se bojiš, Marini kimaš. Ko si bil radi mene ukajen, si samo zaxijal, a sram te ni bilo. Bogastva si pričakoval, toda zastoj. Laži, ki si jih napletal mojim staršem, so mene udarile. Mešetarili ste z denarjem, ki ga nikjer ni bilo in me ogoljufali za cel življenje."

Drhtela je in si jok zadrževala.

On je pa besno vzrotil.

"Pa se poberi, če ti ni všeč! Vrni se k starim in igraj si poički!"

"Nikamor ni vrnitve, a vse pred mano je temno in grdo..."

Anica je te besede le sebi zašepetala. Mož je že odšel v kletno stanovanje. Ona se je v trpečem joku sesedla na klop.

4.

Z leve je prišel Vinko in prisedel...

"Ne jokaj, Anica. Tvoje solze niso upravičene, kajti on, ki ti jih je izvalil, ne pojmuje njihove cene."

"Saj ne veš, zakaj so me premagale."

"Slišal sem ostrino besed, posebno zadnjih, ki ti dajejo svobodo."

"Vinko, ti si preveč korajžen. Razumem te in tvojih misli sem, vendar je še prezgodaj."

"Kar še ni zrelo, dozori, pa če je tudi šele v nežnem cvetju."

"Kar kuješ ti, je daleč, kar pa pred sabo zrem, vzbujam samo strah in gnus."

"Preko vsega prideva, veruj mi to."

"Če boš z menoj, če boš še tak kot si bil v teh tednih, potem bo tudi v meni moč."

Zaupno se mu je zazrla v žive oči. Pomirjena je bila.

V ozračju se je lovil mrak in oznanjal temo...

(Dolje prihodnja.)

In njegovi Cilka? Ona je že postala mati starih otrok in ima tudi precej trpljenja za seboj. Mož je zapravlil dva grunta, svojega po očetu in Cilkinega, ki ga ji je oče zapustil. Kdo pa naj bi deset let čakal na onega, ki ni dal na deset ali dvajset pisem niti znaka življenja. Ali mar naj žrtvuje mladost samo brezupni nadi? In ni morda tudi bolj tako? Pa tudi če bi ostala samica, kaj naj bi počela s tem človekom, ki je bil nekdanj močni Tine Logar? Saj se ji je krčilo srce samo, ko ga je pogledala. Ali more on kaj zato? Bilo je strašno pogledati ga v otožne oči brez življenja. Ali Tineček ni tožil nikomur. Niti žal besede ni izrekel. Izkušnje, katere je nabral tekot desetih let, so ga naučile, kdo in kaj je človek; je pač ubogi bedni zemljaki črv, kakor milijarde drugih črvov, ki ne dvignejo niti enkrat glave proti nebu.

Set je še enkrat na pokopališče, potikal je grob svojih staršev, ki so umrli v pomanjkanju in bedi od žalosti za svojim sinom, za svojim edinim otrokom — in on, sin, stoji sedaj tu ob zadnjem počitku svojih staršev, na pol alej in brez deane noge, zlomljen, obsojen na bridko življenje.

Burja je brila po mestnih ulicah. Na cesti na Gorenjski kolodvor na koncu gostilne "Novi svet" je ležal kup smeti, po kupu je brskal mršavi, skuštrani pes ter iskal po smeteh kaj hrane. Kar naenkrat dvigne pes krepko glavo. Začel je tipajoče korake in že se je hotel s svojimi trudnimi nogami spustiti v beg. Ves čas svojega življenja je bil zasledovan in moral je vedno biti pripravljen na beg. Tež spretnosti postopanja se je moral zadržati, da mu dosedaj še ni konjač vrgel zanjke okoli vratu.

Bilžala se mu je palica in za njo mož. Ples je zagledal najprej palico, simbol svoje usode. Šele v drugi vrsti je opazil človeka. Topot pa ni zbežal, zakaj ta palica se mu ni bližala vihteč se po zraku jako ježno, grozno in trdo, kakor navadno. Ta palica je prihajala obotavljajoč se, iščoč, tipajoč. Bežati je imel še časa in opazoval je najprej palico prihajajočega človeka. Nato je stekel malo vstran do srede ceste, ali bežal še vedno ni.

Oba temeljna pojma njegovega instinkta: strah pred človekom in vdanost človeku, sta se sedaj v njem prvič bojevala. Do sedaj je prevladoval pri njem strah valed neštetih dobljenih udarcev s palicami in kamni, ker vsakokrat, ko se je poskušil približati človeku, je moral vedno bežati z repom med nogami. In sedaj se je v njem zbuvalo hrepenenje, kakor še nikdar poprej: človeka poslušati, mu slušiti, ga čuvati, ga varovati, na eno njegovo besedo se mu žrtvovati in se mu mahljajoč z repom približati.

Približajoč se mož je videl bežečega psa ter se je za hip ustavil. Zival ga je opazovala. Mož je šel naprej. Pes je videl, da se palica ni dvignila nad njim, pač pa tipaje monotonno trkala po cesti. Človek je šel mimo njega, pes pa se je počasi, istočasno premišljajoč, vrnil k smetišču. Toda nehoti se je zopet oziral za možem. Bil je lačen in bi prav rad ril po ostankih v smeteh. Toda prirojeno hrepenenje se je huje zbuvalo v njem in z negotovimi koraki je stekel za možem. Slednji se je prisluškujoč ustavil, pes ravno tako.

"Psiček," je nagovoril mož psa. Na to besedo, na gorki trepet te besede se je zbudil v arcu živali pobabljen svet, na katerem sama pač ni živila, v kateri pa je tiel spomin nje prednikov. Toda pes se ni upal približati možu, ni se upal verjeti. Mož se je naveličal čakati in je šel dalje. Toda pes mu je sledil. Palica in mož sta se zopet ustavila.

"Pridi sem, moj mali psiček," so se slišale vabljive besede. Gorkak val je prešinil srce preganjanega psa. Ključ ga mož, njegova ključ človek. Pripadil se je bližje. "Ne boj se vendar, ti mali kuček, norček, saj ti ne bom storil nič slabega." In pes se ni mogel več vzdržati. Premagal je svoj strah, njegov hrbet je pozabil na vse dobljene udarce s palico, njegova rebra

na udarce kamnov — plazil se je k človeku, bližal se rnu in mahljajal z repom.

"Kako dober tovariš bi meni ti bil," je govoril zapuščen mož z izgubljenim odesom in izgubljeno desno nogo sam s seboj.

"Nimam žive duše na svetu, nimam nikogar, ki bi me ljubil, kogar bi jaz ljubil. In kako dobro bi bilo: Ti bi pazil na moje košare, v katerih imam ščeti, kadar jih ponujam v prodajo, da mi jih ne ukradejo." Medtem, ko je to govoril sam sebi, je rekel glasno: "Moj kuček, moj ubogi psiček, ne boj se vendar." Priklonil se je ter pobožal trepetajočega psa, pripravljenega v svojem hrepenenju po ljubezni. Medtem, ko so božali prsti moža pasji hrbet, se je zbudil v živali osrečujoči čut nekdanjega skupnega življenja s človekom.

Skupni lovi, skupni boji, skupen kruh, skupno življenje. In preprosti cestni pes je hitel od veselja mahati s svojim repom. Boža ga človek. Njega se boža, ki se mu je doslej dajalo samo udarce. In boža ga tako, kakor božajo pse, ki jih je nekdanj videl za plotov in se jih je živje pogladi nanj, kakor je po molli gobec med deške plota. Srečni psiček je lizal roko enako zaničevanemu človeku ter ga spremljal skakaje, lajajoč od veselja.

Ob vhodu v Šolski drevored, pri drugem izločbenem oknu stoji nekdanji najzalejši fant cele gorenjske občine, Tine Logar. V dveh pletenih košarah ima ščeti in drugo drobnarijo, ki jo ponuja v nakup. Od časa do časa pa stagne roko in poboža svojega prijatelja Šeka in mu nekaj zašepeta. Šek pa mu vselej kot najzvestejši prijatelj poljublja roko.

Za oslabele in izžrpane

Ako se počutite slabele in izžrpane ali ako vašemu organizmu primanjkuje življenjske moči, tedaj vzemite Nuga-Tone, čudovito zdravilo, ki vas naredi močnej in zdrav. Nuga-Tone odpravlja vse organe k delovanju. Očisti krvni obtok, odpravi srčno, glavobol, omotico in druge enake bolezni. Prav gotovo vzemite Nuga-Tone. Je na prodaj v lekarni. Ako zdravnik nima tega, tedaj mu vpišite naj bližnjega naroči za vas od trgovca na dohvit.

JELANA ŽIMARSKA, SVETOVNO NAJSLAVNEJŠA ŽILJENSKA, POMAGA TISOČEM IN TISOČEM

Čudovita nova zdravila življenjske moči, izvirajo iz naravnih izvirov, Tine, ki so trpeli so sedaj zdravi. Besednjeno hal je vaš svet, brez različne količine zdravil ali zdravil se poskušili brezuspešno, tu je upanje za vas.

Mati Helena, slava v celotni svet, vam vodi k zdravju. Družila se je s celotno svetlo, prošim. Očistite vaše misli in dobi bode \$1.00 steklenico TONIKA ZA KRI ali \$1.50 steklenico posrednega zdravila pravega. Priključite 25 za posredno in druge posredne stroške. Pridite osobno ali pošite še denar. Prosta zdravniška priprava in naravni. Slavia Dept. Dr. M. W. B. M. S. Nature Cure Health Institute, 1400 N. Damen Ave., Chicago, Ill. (Adv.)

NAZNANILO

iz upravnitva lista Prosveta

Naznanja se, da je cena oglaševanja za sredino izdaje zvišana. V dnevniku, druge dneve izven sredine izdaje je kakor prej. To velja za člane, društva in druge posameznike.

Najnižja cena za palec prostora v dnevniku izven sredine izdaje je 50c; v sredini izdaje je \$1.00 za enkratno priobčitev, oglas se računa po velikosti prostora. Kadar pošljete oglas, napišite vselej, kateri dan želite, da se vaš oglas priobči in koliko numeravate petičiti.

Vselej pošite točno in ob pravem času, ako želite imeti dobre pogoje. Prosim vas, da to upoštevate.

Philip Godina, upravitelj.

Ak ste že namčili Prosveto ali Mladinski list svojem prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini list trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

NA PRODAJ JE

dvonadstropna iz opeke zidana hiša 5x5 sob, za manj kot je stala, na nadstropje ima gorkoto, garažo, eno karo. Ni treba dosti plačati, nahaja se na 2851 So. Millard Chicago, Ill. Lastnik je na Highland Ave., Berwyn, Ill. Berwyn 1489-M.

Canal 3590—Res. Repub. Dr. Stephen S. Gorn, zobozdravnik 1858 So. Ashland Avenue, Chicago, Ill.

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (Avg. 31, 1931)

meni, da vam je naročnik tekla ta dan. Ponovite vočasnno, da vam lista ne vimo. Ako lista ne prejme, je mogoče ustavljen, ker ni plačan. Ako je vaš list plačan, ga ne prejmete, je mogoče ustavljen valed napake slova, pišite nam dopisno, navedite stari in novi naslov. Naši zastopniki so vsi živčni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate ročno.

Naravnina za celo leto je \$3.00, za pol leta pa \$3.00. SNPJ doplačajo \$4.80 za pol leta \$2.40.

Za mesto Chicago in Cleveland \$7.50, pol leta \$3.75, za ne \$6.30.

Za Evropo stane za pol leta \$4.50, za vse leto pa \$9.00.

Tednik stane za Evropo \$1.00, doplačajo samo \$1.00 poštino.

Mladinski List stane za leto \$1.20.

Naročnino lahko tudi pošljete na naslov:

Upravitelstvo "PROSVETA" 2857 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

STAR IN ZVESTI PRIJATELJ

Je ta poznana banka vsem svojim odjemalcem, katerim vedno rada pomaga in daje nasvete. Ona obavlja vseh vrst bančne posle in prodaja "šifkarte" vseh družb.

Ne pozabite se obrniti na njo kadar kaj potrebujete.

Vaši prihranki so zavarovani pri

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 BLUE ISLAND AVENUE

CHICAGO, ILL.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA

V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA CLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene umerne, unijašo dolo prvi vrsti

Enite po informacije in pogoje

S. N. P. J. PRINTERY

2857-59 So. Lawndale Avenue

CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTREVENA POJASNILA

Miheve Nace:

PRIJATELJA

V prijazni gorenjski vasi na obronku Karavank, tam kjer sčine s svojimi šarki tolece na klavijaturu, s katere glasovi zlatih in srebrnih barv odmevajo po vrhovih Karavank, odmevajo do vsakega, ki ljubi naravo, tam v vasi, kjer ptice po vrtovih drobe svojo jutranjo pesemco in se zahvaljujejo naravi za življenje, tam je bil nekdanj "Tinčkov dom"; tam kjer imajo divje koke v vrhovih planin svojo republiko, svojo svobodno državo, v kateri imajo postavljeno svojo stražo, ki ima paziti na sovravnika. Če dobro ne pazi, ga pa izključijo kot izdajalca in prepovedano mu je za vedno bivati med njimi. Imenujejo ga gočar, ker je obsojen, da se mora pred njimi skrivati v gošč. Ne sme več v srebrno-zlate vrlove, da bi ga solnčni šarki božali kakor druge, skrivati se mora pred nekdanjim svojim krdelom, ne sme hoditi tam, kjer planinke in špak cveto.

Tam in pod temi hribi, med sadnim drevjem je posuta prijazna vasica in med hišami pravijo pri eni pri Tinčkovih.

Se leta 1914 spomladi je bil Tinčkov Tine najzalejši fant v cel vasi; tako so namreč šepetala dekleta med seboj. Le Hrastarjeva Cilka ni o njem nikdar govorila, marveč nosila ga je v srcu, zato pa tega ni nihče vedel kot ona in Tinček sam. Tega tudi drugi niso smeli vedeti. Bognedaj, da bi to zvedel Hrastar ali pa njegova žena. Hrastar je bil vendar največji posestnik v vasi. Tinčkovi so bili komaj bajtarji, imeli so samo dve kravici in tri njivice. Hrastarjevi so pa imeli poln ducat krav in še dva para konj ter edino hčerko Cilko. Cilka pa vsega tega ni videla, tudi ni hotela videti; za njo je bil le Tinček, kakaj bil je najbolj priden in najbolj zal fant v vasi.

Leta 1914. julija meseca, v nedeljo je bilo, je Tine Logar dobil poziv, da mora k vojakom. Še tisti dopoldan sta se s Cilko srečala pred cerkvijo. Spregovorila sta samo par besed:

"V vojsko grem," ji je šepnil Tine spotoma na uho.

"Pridi zvečer," mu pravi Cilka in odide.

Vas je še zaspala, ura v zvoniku je udarila eno po polnoči; tedaj je Tine čakal doma pred hišo, gledal v nebo, kedaj priplava temnosiv oblak, da zakrije mesec, ki je sijal nad vasio, nato pa jo mahne ob platu na vrt Hrastarjeve hiše do tretjega okna. Tam na lahno potrka in okno se še odpre. Cilka je bde-la in čakala, nato zlošila lonček

z nagelji in roženkravtom z okna potem pa je Cilka dolgotrajne poljube s solzami zalivala. Ljubezen pa je izbruhnila v bujni cvet. Brez besed sta ostala, le ustnice so se spajale in molčeči tesni objemi, katere je razklenil petelinov klic ob zgodnji zarji.

Tine Logar je bil leta 1914 jako marljiv fant. Čeprav so bili njegovi starši revni bajtarji, ga je cela vas spoštovala. S svojimi krepkimi rokami je z delom vzdrževal svojega starega očeta in mater. Ko je šlo za izvršitev kakakega dela, je bil on prvi, pa tudi takrat, ko so šli v vojno, je bil med prvimi. Za njim so jokali Cilka, oče in mati. Saj bo prišel gotovo kmalu domov. Če ne prej, pa tedaj, ko pada listje z dreves. Tako je objubil nemški cesar.

In mladenič se je v resnici vrnil, če ne v jeseni 1914, pa vendar v jeseni 1924. V tem času sta mu umrla oče in mati. Tine se je vrnil domov, vrnil se je iz ruskega ujetništva. Sosedje, ki so se še spominjali nanj, so majali z glavami, ko so ga opazovali z odprtimi ustmi. To naj bi bil Tinček, to naj bi bil Logarjev sin? Odšel je vendar z dvema očesoma, ta pa se je vrnil z enim očesom; on je vendar odšel s dvema urnima nogama, ta pa se je vrnil le z eno, drugo pa ima leseno.